

PLAN DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ LOCALĂ

Localitatea:

Comuna Sipoteni

Țara:

Republica Moldova

Iulie 2020

Prefață

În iulie 2019, Primăria comunei Sipoteni, împreună cu echipa Consiliului comunal, am decis să aderăm la Inițiativa Primăriei pentru Creștere Economică și ne-am angajat să inițiem o cooperare mai strânsă cu sectorul privat și cu societatea civilă. În acest sens, autoritatea locală a creat un Parteneriat pentru Dezvoltare Economică Locală care să fie implicat în elaborarea planului dat și să servească drept platformă de comunicare între sectoarele public-privat și civic pentru a crea pârgii de sprijin pentru creșterea economică locală.

Concomitent cu procesul de elaborarea a Planului de acțiuni pentru dezvoltarea economică a localității, cu suportul proiectului PNUD Migrație și Dezvoltare Locală, a fost întocmită Foaia de parcurs de promovare a dezvoltării economice locale, fapt ce ne-a ajutat să identificăm unele probleme cu care se confruntă mediul de afaceri în localitate.

Planul de Dezvoltarea Economică Locală (PDEL) al comunei Sipoteni pentru anii 2020-2022 este instrumentul principal prin intermediul căruia localitatea își stabilește obiectivele de dezvoltare pe termen scurt și mediu, precum și modalitățile de atingere a acestora. Dezvoltarea economică este răspunsul comunității la întrebările esențiale ale dezvoltării locale: Unde ne aflăm? Unde dorim să ajungem? Cum ajungem acolo? Cum monitorizăm progresele înregistrate?

Administrația publică locală este gata să aloce cea mai mare parte a surselor financiare prevăzute pentru a sprijini creșterea, dezvoltarea și ocuparea forței de muncă. Pentru acțiuni suplimentare, comunitatea de afaceri și partenerii externi se vor implica și vor contribui, inclusiv financiar. În plus, băștinașii comunei, care acum fac parte din diasporă, sunt activi și dispuși să contribuie oriunde și oricând este nevoie pentru a vedea rezultate tangibile în creșterea economică. Activitățile luate în considerare vor fi ghidate de principiile bunei guvernante, a protecției mediului, sustenabilității sociale și a bunei gestiuni financiare.

Împreună vom reuși să prioritizăm acțiunile și să dezvoltăm economia locală pentru a crea condiții de muncă mai bune și pentru a spori activitatea antreprenorilor locali

Primarul comunei Sipoteni

Vasile Rață

Pentru a solicita un exemplar al acestui Plan, vă rugăm să contactați:

Numele: Maria Rău

Funcția: Viceprimar

Adresa: Republica Moldova, comuna Sipoteni, r-nul Călărași

Telefonul: +373 244 76725, +373 69 011 119

Email: consip31@gmail.com

1. Rezumatul Executiv

Comuna Sipoteni este parte a raionului Călărași, care cuprinde satele Sipoteni (satul de reședință) și Podul Lung (13 persoane). Localitatea se află pe drumul auto național Chișinău–Ungheni și pe traseul feroviar Chișinău-Ungheni, la distanța de 12 km de centrul raional, la 52 km de mun. Ungheni și 58 km de Chișinău. Prima mențiune documentară a localității este înregistrată la 1440.

Comuna Sipoteni are o populație de 7 500 de locuitori. Populația activă din punct de vedere economic, reprezintă 61 %. Procesul de migrație a afectat localitatea, în care cca o treime din totalul populației active lucrează în străinătate. Amplasarea la 58 km de capitală oferă comunei atât avantaje cât și dezavantaje. Forța de muncă tânără preferă să muncească la Chișinău, unde veniturile și condițiile de muncă sunt mai bune, dar și oferta e mai diversificată. Majoritatea forței de muncă rămase nu este calificată, dar reprezintă totuși o parte importantă a populației, care ar trebui să fie implicată în activități economice și să contribuie la dezvoltarea localității. Din acest motiv, Parteneriatul Economic Local a convenit asupra următoarei viziuni:

Sipoteni este o localitate dezvoltată economic, cu infrastructură și servicii publice și de afaceri moderne, în special în agricultură și turism; cu cetățeni, inclusiv migranți, uniți și activi în dezvoltarea și promovarea localității.

Pentru atingerea viziunii de dezvoltare a localității, comuna Sipoteni va urma 3 direcții de dezvoltare strategică definite prin următoarele obiective:

Obiectiv strategic 1: Dezvoltarea și promovarea infrastructurii turistice prin deschiderea a trei afaceri locale și valorificarea patrimoniului până în 2022

Obiectiv strategic 2: Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor publice și de afaceri

Obiectiv strategic 3: Desfășurarea activităților pentru crearea infrastructurii de procesare, uscare și ambalare a produselor agricole până la finele anului 2022

PDEL pentru comuna Sipoteni înseamnă de asemenea incluziune, sprijin și șanse egale pentru fiecare, durabilitate socială și de mediu, asigurarea faptului că generațiile viitoare vor beneficia de o infrastructură fizică și de afaceri mai bună. Sipoteni dorește să fie un exemplu de localitate unde există o platformă de comunicare între sectorul public, privat și societatea civilă, care implementează împreună activități ce promovează creșterea, dezvoltarea și care contribuie la ocuparea forței de muncă în diferite sectoare economice.

2. Conținut

Prefață2

1.	Rezumatul Executiv	3
2.	Conținut	4
3.	Lista de Abrevieri	5
4.	Introducere	6
5.	Procesul de elaborare a Planului de dezvoltare economică locală	7
6.	Analiza economică locală	7
	6.1. Structura economiei locale	7
	6.2. Cooperare și relaționare locală	9
	6.3. Administrație prietenoasă cu businessul, transparentă și necoruptă	10
	6.4. Acces la finanțare	11
	6.5. Terenuri și infrastructură	12
	6.6. Cadrul de reglementare și instituțional	12
	6.7. Abilități și capital uman, Incluziune	13
	6.8. Poziționare externă și marketing	14
	6.9. Efectele COVID-19 asupra economiei locale	14
7.	Analiza SWOT	16
8.	Viziunea și obiectivele	18
	8.1. Viziunea Sipoteni 2022	18
	8.2. Obiective Strategice	18
9.	Planul de Acțiuni	1
10.	Mecanismul de finanțare	4
11.	Plan monitorizare	5

3. Lista de Abrevieri

ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AO	Asociație Obștească
ANTRIM	Asociația Națională de Turism Receptor și Intern din Moldova
APL	Autoritate publică locală
CCI	Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova
GAL	Grup de Acțiune Locală
GȚ	Gospodărie Țărănească
IFAD	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
M4EG	Primari pentru Creșterea Economică
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MiDL	Proiectul PNUD Migrație și Dezvoltare Locală
ONG	Organizații Non Guvernamentale
PDEL	Planul de Dezvoltare Economică Locală
SRL	Societate cu Răspundere Limitată
USAID	Agencia de dezvoltare internațională SUA

4. Introducere

În iulie 2019, Primăria comunei Sipoteni, împreună cu echipa Consiliului comunal, a decis să adere la Inițiativa Primăriei pentru Creștere Economică (M4EG) și s-a angajat să inițieze o cooperare mai strânsă cu sectorul privat și cu societatea civilă. În acest sens, autoritatea locală a creat un Parteneriat de Dezvoltare Economică Locală pentru a elabora planul dat, să servească drept platformă de comunicare între sectoarele public, privat și civil și să stabilească pîrghiile de sprijin pentru creșterea economică locală.

Planul de Dezvoltare Economică Locală (PDEL) are la bază Strategia de Dezvoltare Socio Economică 2014-2020 și Planul său de acțiuni. Accentul este pus pe dezvoltarea sectorului privat, pentru a stimula creșterea și dezvoltarea sa, precum și ocuparea forței de muncă. PDEL este un document operațional propus comunității și urmează a fi implementat în perioada 2020-2022.

Elaborarea PDEL s-a efectuat în conformitate cu principiile bunei guvernări și a dialogului public – privat, iar implementarea și monitorizarea acestuia se va desfășura cu implicarea actorilor din domeniile public, privat și asociativ.

Conectivitate și acces la piețele de desfacere. Comuna Sipoteni este așezat pe colina de centru a Moldovei, la o distanță de 12 km de orașul Călărași și la 58 km de Chișinău. În comună există stație de cale ferată unde staționează trenuri cu rute locale și internaționale. În anul 2014 lungimea drumurilor locale era de 125,25 km, dintre care doar 5,5 km erau asfaltate. Stația de cale ferată din localitate este una din cele 4 stații feroviare din raionul Călărași, străbătute de câteva rute naționale și internaționale de trenuri de pasageri. Orarul de îmbarcare/debarcare pe rutele interne din Chișinău, Ungheni, alte localități spre Călărași și invers este unul din catalizatorii navetei zilnice a forței de muncă din localitate.

Comuna Sipoteni este cea mai mare localitate din raionul Călărași și reprezintă un pilon de creștere economică în această microregiune a raionului. Populația totală a comunei constituie 7500 persoane, dintre care 51% constituie femei, iar 49% bărbați. Ponderea populației cu vîrstă aptă de muncă este de 4568 persoane sau 61% din populație. 1972 de persoane au vîrsta de pînă la 15 ani, iar 960 de persoane au atins vîrsta de pensionare.

Suprafața intravilanului este de 644,51ha, iar suprafața extravilanului de 4261,6ha. Numărul gospodăriilor este de 3233, cu o mărime medie de 3 persoane per gospodărie.

Procesul de migrație a afectat localitatea și în jur de o treime din totalul populației active lucrează în străinătate. Amplasarea la 58 km de capitală oferă comunei atât avantaje cât și dezavantaje. Forța de muncă tânără preferă să muncească la Chișinău, unde veniturile și condițiile de muncă sunt mai bune. Majoritatea forței de muncă rămasă în comună nu este calificată, deși reprezintă o parte importantă a populației.

Acțiunile de dezvoltare economică locală propuse a fi implementate pentru următorii doi ani vor fi ghidate de principiile bunei guvernante, protecția mediului, a sustenabilității sociale și a bunei gestiuni financiare.

5. Procesul de elaborare a Planului de dezvoltare economică locală

Terenul de mobilizare a actorilor locali implicați în domeniul economic era pregătit când s-a demarat crearea Parteneriatului de Dezvoltare Economică Locală. Acest fapt s-a realizat în cadrul unei alte inițiative de cooperare cu antreprenorii din comună, demarată de proiectul Migrație și Dezvoltare Locală, implementat de PNUD Moldova. Parteneriatul creat în cadrul acelei inițiative și-a continuat activitatea și pentru a coopera la elaborarea Planului de Dezvoltare Economică Locală. Parteneriatul creat include 9 membri, dintre care 6 sunt antreprenori locali. Domeniile economice pe care aceștia le reprezintă sunt zootehnia, turismul rural, pomicultura, legumicultura, sectorul apicol și păstrarea și prelucrarea fructelor. Pe lângă actorii economiei, grupul a mai inclus doi reprezentanți ai sectorului public și unul al societății civile.

Pentru elaborarea documentului, Parteneriatul s-a întrunit în 5 ședințe de lucru, dintre care trei s-au desfășurat online. Principalele subiecte de discuție au fost capitolele Planului de dezvoltare economică locală.

Sectorul privat avea o altă abordare a dezvoltării economiei locale, dar în rezultatul mai multor întruniri, s-a reușit să se ajungă la consens privind direcțiile strategice pe care să-și concentreze activitatea Parteneriatul. Componenta grupului de lucru este în Anexa 1.

6. Analiza economică locală

6.1. Structura economiei locale

Comuna Sipoteni este cea mai mare localitate rurală din raionul Călărași și una dintre cele mai mari din țară. Populația totală a comunei constituie 7500 persoane. Ponderea populației cu vîrstă aptă de muncă – 4568 persoane sau 61% din populație.

Economia comunei Sipoteni este caracterizată printr-o structură economică relativ diversificată, principalele activități economice fiind în agricultură, servicii și comerț.

În ultima perioadă, pe lângă agricultorii cu activități tradiționale, s-au lansat afaceri în creșterea fructelor, pomușoarelor. Există tradiția de asociere a agricultorilor sub forma unei cooperative. În localitate există o rețea dezvoltată de unități comerciale. De asemenea, există și unități de prelucrare a materiei prime – brutărie, fabrică de producere a sucului de mere, întreprinderi de prelucrare a lemnului, întreprinderi de creștere a păsărilor și producere a nutrețurilor combinate.

Tabel 1 Structura economiei locale după tipul de activitate

Tipul de activitate economică	Nr de unități
Vînzări cu amănuntul/ comerț	18
Zootehnie	3
Servicii medicale și farmaceutice	2
Producție agricolă	3
Producția industrială, construcții	2
Servicii pentru populație (frizerii)	1
Săli de ceremonii, baruri etc.	3
Servicii reparații auto	1
Servicii de comunicare	1
Stații de alimentare cu carburanți	1

Tipul de activitate economică	Nr de unități
Serviciile publice de asigurare cu apă și managementul deșeurilor	1
Patrimoniu cultural	1

Agricultura. Comuna dispune de 4906 ha terenuri, din care 2749,6 ha de teren agricol, terenului arabil îi revin 1164 ha. Fondul funciar al localității este preponderent ocupat de terenuri sub culturile agricole tradiționale (cerealiere). În comună sunt 8 agenți economici dețin și prelucrează terenuri cu suprafețe mai mari de 10ha. Restul fondului funciar de 280 de ha este prelucrat parțial de către gospodăriile țărănești. În anul 2017 erau înregistrate în localitate peste 3460 gospodării țărănești, care își prelucrează cotele de teren în mod individual.

Peste 610 ha sunt ocupate de plantații multianuale, peste 350 ha de vii și peste 263 ha de livezi. Localitatea dispune de un potențial nevalorificat al terenurilor forestiere, circa 1200 ha de păduri sunt în extravilanul localității, inclusiv cu statut de monumente naturale protejate. Pe teritoriul localității își desfășoară activitatea o reprezentanță a AS „Moldsilva” în domeniul silviculturii.

Tabel 2 Structura fondului funciar al comunei Sipoteni

Total	Intravilan	Terenuri agricole, inclusiv:							Pășuni	Pârloagă	Păduri	Ape lacuri iazuri	Monumente istorice	Arii protejate
		Total	Ter. arab	Plantații multianuale										
				Total	Vii	Livezi								
4906	639	1799	1164	613	350	263	666	-	1164	45	3	19		

Pe terenurile agricole din extravilan sînt cultivate cereale (porumb, floarea soarelui, mazăre). De asemenea, sînt prelucrate suprafețe destinate legumiculturii, viticulturii și pomiculturii. O problemă importantă în agricultură este fragmentarea terenurilor și realizarea cerealelor, obținute din prelucrarea terenurilor agricole prin intermediari.

Pomicultura se dezvoltă mai rapid, 5 producători agricoli activând în acest domeniu, fiind întunși într-o cooperativă agricolă de întreprinzător și fiind înregistrați ca grup de producători. Astfel, proprietarii plantațiilor s-au asociat și au construit un frigider de păstrare a fructelor de 100 tone, în mod special al merelor și prunelor.

În localitate se practică activitatea în sere (răsad de varză extra-timpurie, răsad de legume și flori la ghiveci). De asemenea, în ultima perioadă ia amploare creșterea de zmeură și mure.

Zootehnia. În comună sînt 6 apicultori care comercializează mierea și produsele apicole, individual fiecare pe piața internă, însă se intenționează crearea unei asociații a apicultorilor pentru a spori lanțul valoric și de a exporta direct producția.

Pe teritoriul comunei există o fermă de ovine și caprine de prăsilă a unei gospodării țărănești, care comercializează individual brînză și carnea de miel pe piața internă. Aproape fiecare gospodărie din localitate crește porcine și păsări pentru consum propriu.

De asemenea, funcționează o avicolă – întreprindere de creștere a păsărilor în masă vie, precum și o secție de producere a nutrețelor combinate pentru păsări.

Sectorul piscicol e slab dezvoltat. Din cele 5 iazuri, 2 sînt arendate.

Sectorul de servicii și comerț este reprezentat de 18 magazine și baruri, 3 săli de ceremonii, 1 farmacie, 1 întreprindere publică de servicii comunale, 1 serviciu de reparație auto, o stație de alimentare cu petrol și 1 frizerie.

Pe teritoriul comunei activează 1 brutărie și 1 întreprindere din domeniul construcțiilor.

Patrimoniul potențial pentru dezvoltarea turismului

- *Resurse naturale*

Pe teritoriul comunei Sipoteni se află cca 1200 ha de păduri, situate în extravilanul localității, inclusiv cu statut de monumente naturale protejate.

Comuna este înconjurată de 4 păduri, 3 de foioase și una de pini. În proprietatea APL sunt cariere de substanțe minerale utile: zăcăminte de argilă și nisip. Acestea se află la o distanță de 3 km de sat, însă încă din anii 1999-2000 extragerea acestora a fost sistată. Comuna este traversată de râulețul Pojarna pe o lungime de 8 km cu suprafața de 5 ha. Pe teritoriul comunei Sipoteni sunt amplasate 5 lacuri, dintre care 2, la moment sunt secate și un lac de acumulare.

De asemenea, localnicii și vizitatorii se pot bucura de 5 izvoare, care au debit al apei relativ constant. Conform datelor din Registrul ariilor protejate, fondul forestier local este parte a Rezervației naturale Hîrjăuca – Sipoteni cota parte de 5,4 ha, precum și a monumentului natural geologic Sipoteni - 2 ha.

- *Resurse antropologice, culturale și istorice*

În preajma satului Sipoteni, arheologii au descoperit o cetățuie din sec. IV–III î.Hr., o necropolă din sec. II–I î.Hr., o așezare medievală din secolele XV–XVI. Din patrimoniul turistic al satului face parte Biserica „Cuvioasei Paraschiva”, înființată în 1863, fiind în categoria Biserici de importanță națională ocrotite de stat. Prima biserică din satul Sipoteni a fost construită din lemn. Ca dovadă se păstrează și astăzi o cruce din lemn în apropierea bisericii actuale. Satul are peisajele pitorești ale pădurii Sipoteni - Hîrjauca cu 36 de arbori seculari. La 1 km sud de sat se află un monument al naturii cu caracter geologic și paleontologic - rîpa „În dos”, ce este o arie naturală protejată de stat, cu suprafață de 1.5 km².

Printre obiectivele care pot crește potențialul turistic al localității sunt: (i) zona amenajată pentru agrementul populației și călătorilor; (ii) locul amplasării fostei tabere estivale (circa 70 locuri).

Sunt construcții nefinisate cu menire socială de peste 2650 m², care poate fi utilizată cu destinație de perspectivă pentru turism: centru de festivități și agrement, motel, restaurant.

Localitatea este în proximitate față de câteva mănăstiri din raionul Călărași (Hîrjauca, Hîrbovăț, Frumoasa și Răciula), care sunt vizitate de mii de pelerini și turiști, precum și 3 muzee din Călărași, Răciula și Palanca.

- *Resurse etnoculturale și ale mediului de afaceri*

În localitate activează câteva colective artistice de dansuri și o fanfară de elevi în cadrul școlii de arte. Aceste colective ar putea fi implicate în diversificarea serviciilor turistice prestate în localitate.

Annual, în ultimii ani se organizează Festivalul zemii în perioada de vară a anului. Este un festival-concurs gastronomic, unde gospodinele își pot etala măiestria în domeniu. La festival se promovează valorile familiei, participante fiind echipele formate din 3 generații: nepoata-mama-bunica.

În comună sunt câțiva meșteri (brodat, prelucrarea lemnului, elaborare tablouri din cioburi de sticlă) care de acord să se includă în circuitul turistic pentru a dezvolta anumite tradiții de meșteșugărit specifice localității cu organizare de master-class-uri pentru vizitatori și comercializarea produselor proprii.

6.2. Cooperare și relaționare locală

Primăria com. Sipoteni are o cooperare strânsă, atât cu sectorul privat, cât și cu organizațiile societății civile. Pot fi aduse exemple despre evenimente organizate în parteneriat și contribuția atât financiară cât și în natură a ONG-urilor și agenților economici. Astfel, cu AO „Baștina-Sipoteni” s-a implementat proiectul ce ține de asigurarea unui mediu sănătos de dezvoltare, prin lichidarea gunoștii

neautorizate. Iar în parteneriat cu agenții economici, APL și societatea civilă depus proiectul pentru gestionarea deșeurilor menajere solide la concursul UE/GIZ. Totodată, cu AO „Codrenii” și AO „Baștina –Sipoteni” s-a câștigat proiectul „Sipoteni-capitala tineretului 2020”.

Reprezentanții acestor ONG-uri sînt implicați în elaborarea și implementarea principalelor documente strategice la nivel local, așa ca Strategia de dezvoltare socio-economică și Planul de dezvoltare Economică locală.

Este de menționat că o treime din consilierii locali sînt reprezentanți ai sectorului privat. Respectiv, în toate comisile consultative de specialitate se regăsesc reprezentanți ai mediului de afaceri, fiind direct implicați în luarea deciziilor și în discuțiile ce au loc în cadrul ședințelor.

Cea mai mare necesitate de dezvoltare a cooperării locale este în domeniul agriculturii. Pentru a crește competitivitatea agricultorilor este necesară stimularea cererii asociațiilor de ramură. Activitatea agricultorilor din localitate este ghidată în mare parte de consultantul Agenției Naționale de Dezvoltare Rurală ACSA, ce oferă informare, consultanță și instruire în agricultură localnicilor.

În comună a fost creată cooperativa producătorilor de fructe, dar este necesar de a constitui asociația producătorilor de cereale și asociația apicultorilor. Oamenii de afaceri au menționat nevoia de sprijin în domeniul judiciar, fiscal, financiar și economic.

Platforma de comunicare creată include dialog între mediul public și privat, întâlniri regulate, spații comune de lucru, activități comune și o rubrică pe pagina web a Primăriei, care va cuprinde informații despre surse disponibile pentru mediul de afaceri.

La nivel local nu există asociații ale oamenilor de afaceri. Pentru aceasta este necesar de a crește gradul de conștientizare a avantajelor asociațiilor în rîndul agricultorilor, însă nu toți înțeleg pe deplin oportunitățile de cooperare.

Primăria continuă să inițieze colaborări cu cît mai mulți antreprenori.

6.3. Administrație prietenoasă cu businessul, transparentă și necoruptă

În cadru ședințelor de lucru cu agenții economici ai Primăriei, s-a identificat unul din punctele forte care duce la creșterea gradului de satisfacție a comunității locale, la crearea unui mediu mai transparent și prietenos cu oamenii de afaceri și anume antreprenorii obțin repede autorizațiile necesare. La primărie s-a întocmit baza de date cu adresele electronice la majoritatea agenților economici, aceasta constituind un instrument de comunicare și acces la informații ce poate sprijini problemele lor. Mai mult decît atît, administrația locală oferă deseori suport comunității de afaceri în diverse situații.

Ținînd cont de situația financiară a întreprinderilor, în ultimii 3 ani Consiliul local a menținut mărimea taxelor locale, fapt foarte apreciat. Prin decizia Consiliului comunal au fost scutiți de plata impozitului funciar cîteva GȚ ce întrețin plantații multianuale.

În cadrul Primăriei comunei Sipoteni un angajat duce evidența agenților economici, informează mediul de afaceri despre oportunitățile de obținere a finanțării nerambursabile (granturi, proiecte investiționale), informează despre instruirii, seminare, inițiativele și propunerile Camerei de Comerț și Industrie, Administrației Publice Centrale și serviciile desconcentrate.

Oamenii de afaceri au menționat necesitatea de sprijin în mai multe domenii, consultanță pentru sectorul de afaceri la nivel local și consultanță pe diverse sectoare economice, surse de finanțare disponibile, sprijin financiar economic, sprijin judiciar.

Toleranța zero față de corupție și angajamentul față de principiile bune guvernări (așa ca participarea, incluziunea, responsabilitatea și supremația legii) crește gradul de încredere al oamenilor de afaceri, a societății civile și a comunității locale în cooperarea cu primăria.

Primăria depune eforturi pentru consolidarea capacităților administrative ale antreprenorilor prin facilitarea asociațiilor de producători în diferite domenii.

APL acordă o atenție deosebită paginii www.sipoteni.comuna.md și paginilor pe rețelele de socializare „Cu drag pentru Sipoteni,” și pagina Primăriei, pentru asigurarea transparenței acțiunilor întreprinse și a asigura informarea cetățenilor și comunicarea cu aceștia și actorii locali. Astfel, APL acționează în mod transparent și în interesul comunității în deciziile luate în serviciile publice prestate și activitățile desfășurate.

6.4. Acces la finanțare

Activitatea afacerilor depinde în mod direct și de accesul la mijloacele financiare. Majoritatea Fondurilor naționale sunt destinate doar autorităților locale.

Programe cu componentă de grant, la care sunt eligibile companiile private sunt, în mare parte, gestionate de ODIMM și AIPA.

De finanțare și instruire din partea ODIMM au beneficiat și unele întreprinderi din com. Sipoteni. Unii antreprenori locali beneficiază de programe de subvenționare cum ar fi IFAD și Pare 1+1. Cel de-al doilea program este destinat persoanelor care investesc banii câștigați în străinătate, la care statul le oferă încă 50% din investiție. Trei antreprenori au accesat un asemenea grant: 2 pentru dezvoltarea agriculturii, 1 pentru extinderea activității în domeniul alimentației publice. Un antreprenor a apelat la programul „Femei în afaceri,” destinat pentru dezvoltarea antreprenoriatului în rândul femeilor prin oferirea de servicii relevante de dezvoltare a afacerilor și suport pentru investiții.

Cel mai mare agent economic din domeniul agricol – Cî Sipecofruct a beneficiat de programul de finanțare prin intermediul AIPA, o agenție publică care oferă subvenții în agricultură.

În plus, donatorii, de asemenea, au programe la care pot aplica companiile private.

Reprezentanții mediului de afaceri au menționat că condițiile de creditare de la băncile comerciale sînt nefavorabile din cauza procentului mare de rambursare a creditului și valoarea mare a gajului de acoperire a împrumutului. O problemă importantă ce împiedică dezvoltarea businessului. O parte din agenții economici au accesat împrumuturi de la persoane fizice fără a gaja bunuri, însă acestea sunt mai costisitoare.

În cadrul ședințelor Grupului de lucru au fost identificate în mod participativ sursele și condițiile de care beneficiază AE, precum și posibilitățile de finanțare în viitor. Astfel agenții economici beneficiază de serviciile de finanțare ale băncilor comerciale, companiilor de micro-finanțare și a subvențiilor agricole.

Tabel 3 Accesul la finanțare

Instituția	Beneficiari	Sectoarele economice preferabile	Suma min și max oferită	Detalii
Bănci comerciale	Persoane juridice și fizice care practică activități de antreprenoriat	Toate sectoarele	5.000-50.000 lei	Garanție
			10.000-700.000 lei	
Companii de micro finanțare	Persoane fizice și juridice	Toate sectoarele	0-500.000 lei	Garanție
			500.000-2.100.000 lei	
AIPA, fondul de subvenționare a agriculturii	Producători agricoli	Agricultura	Max. 5000000 lei	Plan afaceri

Instituția	Beneficiari	Sectoarele economice preferabile	Suma min și max oferită	Detalii
IFAD V-VII	APL, Asociațiile de producători	Agricultura	Max.150 000 USD	Contribuție – 10-50%
ODIMM, programul PARE 1+1	Lucrători emigranți, cetățeni ai RM	Toate sectoarele	Max.200 000 lei	Grant 50%
Programul Național START PENTRU TINERI: o afacere durabilă la tine acasă	Tineri antreprenori, 18-30 ani	Toate sectoarele	Max. 300 000 lei	Grant 40%
Proiectul Ameliorarea Competitivității II PAC II UIPAC	IMM exportatoare și companiile cu potențial la export cu max 249 angajați; prestatorii de servicii de dezvoltare a afacerii	Afacerile orientate la export	Max. 200 000 lei	Grant 50%

6.5. Terenuri și infrastructură

Administrația locală este deschisă și prietenoasă la cerințele și necesitățile sectorului privat.

De exemplu, în scopul de a-și extinde afacerea, un agent economic comercial a primit spațiu de la primărie pentru a deschide un depozit angro pentru produse alimentare și de uz casnic la prețuri convenabile, fapt ce vine să satisfacă necesitatea cetățenilor din comună.

Fosta gunoiște din intravilanul comunei Sipoteni, cu suprafața de de 4,4 ha de teren, este disponibilă pentru a fi oferită unui potențial investitor. Terenul este în proximitatea rețelelor de utilități publice (apă, gaz, canalizare) care urmează a fi conectate îndată ce apare interes din partea unui investitor.

Comuna Sipoteni nu dispune de o infrastructură de afaceri cum ar fi un parc industrial ori un parc tehnologic, care ar fi util atât pentru sectorul privat cât și pentru întreaga comunitate.

Cu sprijinul autorității locale pentru identificarea unui teren potrivit, trei antreprenori au efectuat investiții în două pensiuni agroturistice și două zone de agrement amenajate în stil rustic.

6.6. Cadrul de reglementare și instituțional

La nivel local, cadrul de reglementare și instituțional este constituit din regulamente locale și decizii ale Consiliului local. Primăria se conduce de prevederile legale pentru colectarea taxelor. Antreprenorii sunt consultați la stabilirea mărimii taxelor. Odată pe an, la elaborarea bugetului anual, primăria invită agenții economici interesați la dialog și consultarea bugetului și a taxelor pentru următorul an. Agenții economici locali sînt principalii actori ce contribuie la formarea veniturilor în bugetul local prin achitarea impozitelor și taxelor locale.

Pentru anul 2020 Consiliul comunal a aprobat următoarele taxe locale.

- taxa pentru salubritate
- taxa pentru iluminatul stradal
- taxa pentru dispozitive publicitare
- taxa pentru amplasarea unităților de comerț
- taxa pentru furnizarea serviciilor de transport

Cota de venituri proprii este destul de redusă – 17%.

Primăria oferă înștiințări de recepționare a notificărilor, emiterea de dispoziții și eliberarea adeverințelor confirmative, a actelor de constatare sau a proceselor verbale necesare activității economice a companiilor, eliberează certificate de urbanism și autorizații de construcții.

În cadrul Primăriei deocamdată nu este înființat un ghișeu unic, care ar facilita și eficientiza procedurile de obținere a actelor și documentelor. De asemenea, specialiștii din APL nu dispun de softuri specializate ce ar eficientiza serviciile oferite cetățenilor și AE.

În cadrul consultării cu AE au fost identificate obstacolele administrative la nivel local.

Tabel 4 Cadrul de reglementare și instituțional

Provocările regulatorii asupra cărora s-a convenit	Impact negativ mare/reduc	Principala agenție publică implicată	Posibilitatea atenuării/îmbunătățirii la nivel local (detalii)
Eliberare acte și documente de către APL	Mediu	APL	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea ghișeului electronic unic • Dotarea specialiștilor APL cu softuri specializate • Introducerea e-guvernării • Oferirea de consultații juridice AE • Instruirea specialiștilor din APL
Autorizări și certificate de construcții	Mediu	Agenția de Supraveghere Tehnică Inspectoratul ecologic Arhitectul APL	<ul style="list-style-type: none"> • Simplificarea procedurii de eliberare și o mai bună coordonare între APL și instituții • Crearea ghișeului electronic unic • Oferirea de consultații juridice AE
Deschiderea afacerii	Mediu	Agenția Servicii Publice	<ul style="list-style-type: none"> • Instruirea și consultarea potențialilor antreprenorilor privind cadrul de reglementare

6.7. Abilități și capital uman, Incluziune

Populația economic activă pe teritoriul comunei constituie 4568 persoane (inclusiv circa 2000 persoane plecate peste hotare). Majoritatea populației economice active este angajată neformal. Ponderea populației în vârstă aptă de muncă – 4568 persoane sau 61% din populație. 1296 de persoane au vârsta de până la 15 ani, iar 900 de persoane au atins vârsta de pensionare.

Agenții economici din sectorul real al economiei au creat locuri de muncă pentru 510 angajați, fiind disponibile încă 33 locuri de muncă.

În majoritatea cazurilor, antreprenorii intervievați, în deosebi din domeniul agricol, nu au nevoie de muncitori calificați. Există, totuși, agenți economici cu noi activități agricole, care duc lipsa specialiștilor privind funcționarea noilor procese tehnologice.

Marea problemă a economiei locale este naveta forței de muncă în alte localități și insuficiența angajaților în întreprinderile locale. Acest factor influențează în mod direct capacitatea fiscală a comunității și veniturile în bugetul local necesare pentru investiții publice. Sarcina de bază a autorităților locale și a mediului de afaceri local este de a crește atractivitatea locurilor de muncă din localitate și lansarea unor noi genuri de activități cu salarii atractive.

Faptul că com. Sipoteni traversează calea ferată și distanța pînă la capitală constituie numai 58km, reprezintă un punct forte, în special pentru piața de desfacere. În același timp, or. Chișinău atrage o bună parte a forței de muncă și fluxuri de consum, încetinind dezvoltarea economică.

În orașul Călărași, centrul raional, există o școală profesională unde merg tinerii din comună. Specialitățile care pot fi studiate sînt șofer, lemnar, operator de tractor, croitor, bucătar și lăcătuș pentru reparațiile mașinilor (sector transport).

Tabel 5 Percepția locuitorilor asupra necesităților economice

Necesitățile exprimate ale sectorului	Oferta existentă în acest segment
Parc de afaceri/industrial	4,4 ha
Terenuri cu destinație agricolă	25 ha
Spațiu de lucru (atelier) pentru micro companie sau antreprenor individual	Croitorie și cusătoria hainelor

6.8. Poziționare externă și marketing

Comuna Sipoteni este traversată de drumul național Chișinău – Ungheni, pe care circulă un număr semnificativ de turiști. În comună există un potențial forestier bogat și diversificat, dar nevalorificat, cîteva lacuri pentru pescuit. În preajma satului Sipoteni, arheologii au descoperit o cetățuie din sec.XV-XVI. Din patrimoniul turistic al satului face parte Biserica „Cuvioasei Paraschiva”, înființată în 1863, fiind în categoria Bisericii de importanță națională ocrotite de stat.

Începînd cu anul 2017 tradițional în com. Sipoteni se organizează ”Festivalul Zemei” care unește toți localnicii și oaspeții de peste hotare. Festivalul are drept scop promovarea bucatelor tradiționale și a imaginii comunei – o destinație atractivă pentru turiști.

Tabel 6 Cum este percepută localitatea/zona de locuitorii săi

Aspecte pozitive/puncte forte percepute ale imaginii proiectate în exterior	Nivel de importanță (1-5)	Aspecte negative percepute ale imaginii proiectate în exterior	Nivelul de importanță (1-5)
Editarea unei cărți ”Sipoteni din Valea Pojarnei”	5	Lipsa colaborării între APL și mediul de afaceri pentru promovarea produselor locale	5
Existența unor produse specifice localității (prune uscate, sucuri din fructe) care pot deveni brandul Sipoteni	5	Lipsa atracțiilor turistice de importanță locală	4
Acțiuni posibile care pot fi luate ușor în considerație			Efectuate de
Elaborarea unei strategii de marketing local (Editarea unei broșuri cu imagini, produse specifice (prune uscate, piersici proaspete, mere proaspete, produse de panificație)			Primăria Sipoteni
Înregistrarea unor mărci cu indicația geografică			CÎ Sipecofruct

6.9. Efectele COVID-19 asupra economiei locale

În baza unei evaluări efectuate în perioada 24-30 aprilie¹ restricțiile aferente COVID-19 au avut un impact puternic asupra comunei Sipoteni, afectând grav economia locală. Mai mult de 50% din economia locală a fost paralizată și nu a mai funcționat.

¹ Evaluarea a fost efectuată de proiectul Migrație și Dezvoltare Locală, implementat de PNUD Moldova. Comuna Sipoteni a participat la evaluarea dată.

Totodată, dat fiind faptul că o mare parte din populația activă este plecată la muncă peste hotare, pandemia a determinat între 5-10% din totalul migranților să revină în localitate. Cu toate acestea, absoluta majoritate a celor reveniți este reprezentată de migranți circulari.

Peste 60% din agenții economici chestionați au resimțit un impact negativ al crizei provocate de COVID-19. În special, criza este resimțită de agenții economici din domeniul HORECA, comerțului cu produse nealimentare și serviciilor de deservire din localități. Totodată, mai multe fabrici din localități și-au stopat activitatea pe durata restricțiilor impuse de autorități.

Toți agenții chestionați, chiar și cei care au menționat că au fost afectați foarte puternic, au menționat că își vor putea reveni de sine stătător, în condițiile în care lucrurile vor reveni la normalitate în scurt timp. Cu toate acestea, 75% din ei nu dețin rezerve de lichidități pentru a face față unei crize mai prelungite aferente restricțiilor.

Top trei cele mai afectate sectoare sunt: sectorul HORECA, sectorul serviciilor de deservire a cetățenilor, sectorul comerțului cu amănuntul de produse nealimentare. De cealaltă parte, top cele mai puțin afectate sectoare este: agricultura – specializare în culturi de toamnă, agricultura – specializare în culturi de vară, comerțul cu amănuntul – produse alimentare, zootehnia, agricultura – specializare în culturi timpurii.

7. Analiza SWOT

Analiza SWOT reprezintă analiza punctelor forte și a punctelor slabe din interiorul comunității, precum și a oportunităților și amenințărilor ce pot apărea din afară.

Analiza SWOT a fost elaborată în cadrul unui atelier de lucru a Parteneriatului de dezvoltare economică locală (sector public și agenți economici).

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Sipteni este cunoscută ca o localitate rurală mare și activă economic • Proximitate cu mun. Chișinău (Moldova) și mun. Iași (România) • Condiții naturale și climaterice favorabile activităților agricole; • Activități agricole și de procesare relativ diversificate (cereale, pomicultură, apicultura, pomușoare) • Prezența ocupațiilor legate de creșterea animalelor (ovine, păsări) • Forță de muncă disponibilă • Potențial (cultural, natural și economic) de dezvoltare a tursimului rural • Acces direct la diverse servicii de transport (auto, tren) • Administrație publică locală activ implicată în proiecte de protecție a mediului (deșeuri, zone umede, păduri) • Rețea de servicii publice dezvoltate în domeniul sănătății, educației, culturii și utilităților publice • Participare activă în proiecte de dezvoltare (tineri, business, servicii publice, turism) locală cu finanțare națională și europeană; • Suprafețe semnificative de pădure (circa 1200 ha) • Cariere de de argilă și nisip în proprietatea autorităților locale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Majoritatea populației ocupate din localitate activează în afara comunității • Locuri de muncă locale neatractive (condiții de muncă și mărimea salariilor) • Competențe vocaționale și profesionale reduse a persoanelor apte de muncă • Migrația forței de muncă, atât în țară, cât și peste hotare • Suprafețe semnificative de terenuri agricole neprelucrate • Valorificarea redusă a carierelor de nisip și argilă; • Programe de finanțare cu rata dobânzii înalte • Servicii și produse turistice slab dezvoltate și competențe antreprenoriale limitate • Infrastructura și servicii de suport în afaceri slab dezvoltate • Capacități limitate de promovare a produselor locale.
Oportunități	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> • Programe naționale de finanțare a proiectelor de dezvoltare rurală și antreprenorială • Extinderea sistemului de canalizare cu suportul donatorilor • Facilități economice pentru investitori locali și străini • Valorificarea unor noi pieți de comercializare a produselor locale; • Accesarea programelor de creditare a business-ului mic și mijlociu 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea ratei migrației populației apte de muncă • Pandemii/epidemii ce ar putea afecta economia locală • Reducerea investițiilor străine • Scăderea remitențelor pe fonul instabilității din UE • Acces limitat la finanțare • Instabilitatea politică cu efecte asupra dezvoltării comunităților și cetățenilor

<ul style="list-style-type: none">• Dezvoltarea parteneriatelor intercomunitare (ex: Grup de Acțiune Locală)• Dezvoltarea turismului rural și piscicol• Încurajarea asocierii producătorilor agricoli și dezvoltarea tehnologiilor know-how• Promovarea ocupațiilor agricole rezistente la schimbări climatice.	<ul style="list-style-type: none">• Scăderea productivității în agricultură din cauza condițiilor climaterice existente• Calamitățile naturale.
--	--

8. Viziunea și obiectivele

8.1. Viziunea Sipoteni 2022

Viziunea comunei Sipoteni reprezintă sinteza principalelor direcții strategice de dezvoltare, cu accentul pe punctele forte și oportunitățile localității, integrând valorile și aspirațiile principale ale localității. Reieșind din analiza principalelor domenii de dezvoltare a localității, din prioritizarea problemelor satului și avînd drept bază tendințele demografice, economice și sociale la nivel local, luînd în considerare aspirațiile, nevoile și interesele diverse ale populației – a femeilor, bărbaților și a principalilor actori din localitate, inclusiv a persoanelor vulnerabile, viziunea de dezvoltare economică a comunei Sipoteni pentru este următoarea:

Sipoteni este o localitate dezvoltată economic, cu infrastructură și servicii publice și de afaceri moderne, în special în agricultură și turism; cu cetățeni, inclusiv migranți, uniți și activi în dezvoltarea și promovarea localității.

8.2. Obiective Strategice

Pentru atingerea viziunii de dezvoltare a localității, comuna Sipoteni va urma 3 direcții de dezvoltare strategică definite prin următoarele obiective:

- Obiectiv strategic 1:** Dezvoltarea și promovarea infrastructurii turistice prin deschiderea a trei afaceri locale și valorificarea patrimoniului existent până în 2022
- Obiectiv strategic 2:** Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor publice și de afaceri
- Obiectiv strategic 3:** Desfășurarea activităților pentru crearea infrastructurii de procesare, uscare și ambalare a produselor agricole până la finele anului 2022.

9. Planul de Acțiuni

Elementele constitutive	Obiectivele principale	Acțiuni / Idei de proiect	Durata	Partenerii implicați	Costul estimat (Euro)	Produse (output) indicatori și ținte	Rezultate (outcome)
Cooperare și relaționare locală Terenuri și infrastructură Poziționare externă și marketing	1. Dezvoltarea și promovarea infrastructurii turistice prin deschiderea a trei afaceri locale și valorificarea patrimoniului cultural până în 2022	1.1 Crearea și amenajarea complexului turistic "La Morari"	Trim.III 2020-trim. IV 2021	SRL Roxagro-prim	150 000	O casă muzeu amenajată 7 case construite	Infrastructura și servicii pentru turiști creată Localitate promovată și vizitată
		1.2 Crearea și amenajarea pensiunii "Povestea Codrului"	Trim. III 2020-trim. III 2021	GȚ Baxanean Ștefan	25 0000	O pensiunea creată și amenajată	Infrastructura și servicii pentru turiști creată Localitate promovată și vizitată
		1.3 Construcția unei case a mierii	Trim. II-IV 2022	GȚ Baxanean Ștefan	10 0000	O casă a mierii construită	Infrastructura și servicii pentru turiști creată Localitate promovată și vizitată
		1.4 Crearea a 3 trasee turistice, cu includerea celor mai importante atracții turistice	Trim. III 2020-trim.III 2021	ANTRIM Asociația Baștina Sipoteni	5000	3 trasee prin zona de Codru marcate și promovate	Nr. crescut de turiști de aventură și turiști religioși Sistem de orientare turistică îmbunătățit
		1.5 Crearea unei asociații turistice pentru promovarea turismului local/ micro-regional	Trim. IV 2021	APL ONG local MiDL	100	O asociație creată Localitatea promovată	Un mai bun marketing și promovare a localității
		1.6 Consolidarea capacităților antreprenorilor care prestează servicii în turism	2020-2022	APL Companii de consultanță PNUD/MiDL M4EG	3 000	10 antreprenori instruiți	Servicii pentru turiști prestate mai calitativ Turiști mulțumiți de serviciile prestate
		1.7 Elaborarea a minim 2 planuri de dezvoltare a structurilor turistice	2020-2021	Companii de consultanță, PNUD/MiDL	1	Valoarea finanțărilor atrase	Nr. crescut de turiști
		1.8 Realizarea Școlii Ghizilor locali	2020, trim IV	ANTRIM	3	Nr. de participanți la Școala Ghizilor locali	Personal local pregătit pentru a deservi potențialii excursioniști
		1.9 Amenajarea și dotarea muzeului localității	2020-2021	APL, AdB	2000	Muzeu dotat cu exponate locale	Infrastructură turistică diversificată
		1.10 Realizarea filmelor evenimentelor,	Permanent	APL, AdB,	5000	Nr. de evenimente/activități	Nr. crescut de turiști

Plan de dezvoltare economică locală, 2020 - 2022
Comuna Sipoteni

Elementele constitutive	Obiectivele principale	Acțiuni / Idei de proiect	Durata	Partenerii implicați	Costul estimat (Euro)	Produse (output) indicatori și ținte	Rezultate (outcome)
		festivalurilor și activităților de promovare a localității		ANTRIM, Agenții economici		Nr. de participanți Nr. de turiști	Localitate promovată activ pe plan național și internațional
		1.11 Realizarea vizitelor de studiu în țară pentru a studia experiența în gestionarea afacerii turistice	2020-2022	APL Agenți economici MiDL	2 000	Două vizite de studiu efectuate Cinci antreprenori beneficiari	Antreprenorii instruiți și capabili de a gestiona afaceri turistice
Terenuri și infrastructură	2. Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor de afaceri și publice	2.1 Extinderea sistemului de canalizare spre principalele întreprinderi comerciale	2020-2022	APL Parteneri externi Guvernul	150 000	5 km de canalizare construit 5 agenți economici conectați la sistemul de canalizare centralizată	Acces sporit la infrastructura de apă/canal Creșterea atractivității investiționale a comunei
		2.2 Îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor	2020-2021	APL Parteneri externi Ministerul Mediului	60 000	Serviciu comunal funcțional de gestionare a deșeurilor	Comunitate salubură și întreținută
		2.3 Crearea unui GAL pentru stimularea antreprenoriatului la nivel micro-regional	Trim. IV 2020	APL APL din vecinătate LEADER	10 000	Un GAL creat 10 localități membre 20 000 beneficiari	Întreprinderi cooperante și beneficiare
		2.4 Crearea unei mărci comerciale pentru cașcavaluri, fructe uscate, sucuri și țuică	Trim. IV 2021	APL Agentul economic AGEPI	1 000	O marcă comercială creată și înregistrată	Produse mai promovate, cunoscute și bine vândute la un preț mai mare
		2.5 Crearea unui magazin cu produse locale	Trim. III 2021	APL Agenți economici	30 000	Magazin creat	Un loc unic ce adună produsele locale pentru vânzare Posibilități crescute de publicitate a produselor locale
		2.6 Realizarea cursurilor de instruire în antreprenoriat pentru tineri și oferirea mentoratului pentru	Trim. IV 2021	Centrul de Consultanță în Afaceri	5 000	Nr. de participanți la instruire Nr. de afaceri înregistrare	Mediu de afaceri consolidat și dezvoltat

Plan de dezvoltare economică locală, 2020 - 2022
Comuna Sipoteni

Elementele constitutive	Obiectivele principale	Ațiuni / Idei de proiect	Durata	Partenerii implicați	Costul estimat (Euro)	Produse (output) indicatori și ținte	Rezultate (outcome)
		dezvoltarea afacerilor tinerilor				Valoarea finanțării atrase	
		2.7 Evaluarea necesității creării unui parc industrial	Trim. III 2021	APL MiDL M4EG	2 000	Analiza evaluată	Creșterea atractivității investiționale a comunei
		2.8 Crearea unui grup de producători agricoli (apicultură, crescători de nuci)	Trim. IV 2022	GȚ Bricicari Andrei MiDL	5 000	Un grup de producători creat Cinci antreprenori implicați	O mai mare valoare adăugată pentru un produse agricol
Terenuri și infrastructură Cooperare și relaționare locală	3. Desfășurarea activităților pentru crearea infrastructurii de procesare, uscare și ambalare a produselor agricole până la finele anului 2022	3.1 Crearea infrastructurii post-recoltare pentru producerea de sucuri	Trim. IV 2020	CÎ Sipecofruct	30 000	Linia pentru sucuri procurată și instalată	Lanț valoric crescut
		3.2 Obținerea certificatelor ISO și HACCP pentru exportul produselor agricole	Trim. III 2021	CÎ Sipecofruct	50 000	Încăperi reparate și ajustate cerințelor sistemului de certificare	Cooperativă cu acces la export
		3.3 Instalarea unei linii de ambalare a laptelui de capră și de prelucrare a brânzei de oi	Trim. II 2021	GȚ Popovici Ion	20 000	Linie de ambalare instalată	Lanț valoric crescut
		3.4 Construcția unui depozit frigorific	Trim. III 2021	GȚ Bricicari Andrei	50 000	Depozit instalat	Preț crescut la produse depozitate o perioadă mai lungă

10. Mecanismul de finanțare

Acțiuni	Costul estimat, EUR	Sursele de finanțare				Lacune de finanțare	Remarci
		Bugetul local	Bugetele nivelurilor superioare	Business	Donatori		
1.1 Crearea și amenajarea complexului turistic "La Morari"	150 000			75 000	25 000	50 000	Suma lacună de finanțare va fi colectată prin aplicare la granturi, credite preferențiale, subvenții
1.2 Crearea și amenajarea pensiunii "Povestea Codrului"	25 0000			15 000	10 000		
1.3 Construcția unei case a mierii	10 0000			5 000		5 000	
1.4 Crearea și marcarea a 3 trasee turistice, cu includerea celor mai importante atracții turistice	5 000				5 000		
1.5 Crearea unei asociații turistice pentru promovarea turismului local/ micro-regional	100			100			
1.6 Consolidarea capacităților antreprenorilor care prestează servicii în turism	3 000				3 000		
1.7 Elaborarea a minim 2 planuri de dezvoltare a structurilor turistice	1 000			1 000			
1.8 Reazlizarea Școlii Ghizilor locali	3 000			3 000			
1.9 Amenajarea și dotarea muzeului localității	2 000	2 000					
1.10 Realizarea filmelor evenimentelor, festivalurilor și activităților de promovare a localității	5 000				5 000		
1.11 Realizarea vizitelor de studiu în țară pentru a studia experiența în gestionarea afacerii turistice	2 000			1 000	1 000		
2.1 Extinderea sistemului de canalizare spre principalele întreprinderi comerciale	150 000	30	100		15	5	Suma lacună de finanțare va fi colectată din contribuțiile localnicilor
2.2 Îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor	60 000	10 000			50 000		
2.3 Crearea unui GAL pentru stimularea antreprenoriatului la nivel micro-regional	10 000				10 000		

2.4 Crearea unei mărci comerciale pentru cașcavaluri, fructe uscate, sucuri și țuică	1 000			1 000		
2.5 Crearea unui magazin cu produse locale	30 000		15 000	15 000		
2.6 Realizarea cursurilor de instruire în antreprenoriat pentru tineri și oferirea mentoratului pentru dezvoltarea afacerilor tinerilor	5 000				5 000	
2.7 Evaluarea necesității creării unui parc industrial	2 000	2 000				
2.8 Crearea unui grup de producători agricoli (apicultură, crescători de nuci)	5 000			2 500	2 500	
3.1 Crearea infrastructurii post-recoltare pentru producerea de sucuri	30 000		15 000	15 000		
3.2 Obținerea certificatelor ISO și HACCP pentru exportul produselor agricole	50 000		25 000	25 000		
3.3 Instalarea unei linii de ambalare a laptelui de capră și de prelucrare a brânzei de oi	20 000		8 000		12 000	
3.4 Construcția unui depozit frigorific	50 000		25 000	25 000		

11. Plan monitorizare

Acțiuni	Data începerii – Data finalizării	Rezultate așteptate Lunile 1-6	Rezultate așteptate Lunile 7-12	Rezultate așteptate Lunile 13-18	Rezultate așteptate Lunile 19-24
1.1 Crearea și amenajarea complexului turistic "La Morari"	Trim. III 2020- trim. IV 2021	Proiect tehnic elaborat. Lucrări de construcții realizate în proporție de 50%.	Lucrări de construcții realizate în proporție de 90% Echipament și mobilier achiziționat	Finalizarea lucrărilor. Amenajarea spațiilor pentru odihnă. Darea în exploatare	Complex turistic promovat prin diferite metode (publicații, filme, vizite ale jurnaliștilor, evenimente de promovare) Nr. de turiști la complex.
1.2 Crearea și amenajarea pensiunii "Povestea Codrului"	Trim. III 2020- trim. III 2021	Proiect tehnic elaborat. Lucrări de construcții realizate în proporție de 60%.	Lucrări de construcții realizate în proporție de 90%. Echipament și mobilier achiziționat	Finalizarea lucrărilor. Amenajarea cu mobilier. Darea în exploatare	Pensiune turistică promovată prin diferite metode (publicații, filme, vizite ale jurnaliștilor, evenimente de promovare).

Plan de dezvoltare economică locală, 2020 - 2022
Comuna Sipoteni

1.3 Construcția unei case a mierii	Trim. II-IV 2022	Schița de proiect elaborată	Deviz de cheltuieli elaborat Resurse financiare identificate	Realizarea lucrărilor de construcții în proporție de 50%.	Finalizarea lucrărilor Darea în exploatare Nr. de turiști
1.4 Crearea a 3 trasee turistice, cu includerea celor mai importante atracții turistice	Trim. III 2020- trim. III 2021	Trasee studiate prin Codri Rute turistice stabilite pe platforme online Nr. de indicatoare identificate 3 trasee marcate	Trasee promovate prin diferite metode (publicații, filme, vizite ale jurnaliștilor, evenimente de promovare)	Nr. de turiști	Nr. de turiști și vizitatori în creștere
1.5 Crearea unei asociații turistice pentru promovarea turismului local/ micro-regional	Trim. IV 2021	Studierea legislației în domeniul ONG-urilor	Identificarea membrilor fondatori Domenii și activități statutare identificate	Asociație înregistrată conform legislației existente	Plan de acțiuni de dezvoltare a asociației elaborat și pus în aplicare Nr. de proiecte elaborate
1.6 Consolidarea capacităților antreprenorilor care prestează servicii în turism	2020-2022	Nr. de ateliere de lucru/seminare organizate Nr. participanți la seminare Valoarea finanțărilor atrase	Nr. de ateliere de lucru/seminare organizate Nr. participanți Valoarea finanțărilor atrase Planuri de dezvoltare antreprenorilor din turism puse în aplicare	Nr. de ateliere de lucru/seminare organizate Nr. participanți Valoarea finanțărilor atrase Planuri de dezvoltare puse în aplicare	Nr. de ateliere de lucru/seminare organizate Valoarea finanțărilor atrase Planuri de dezvoltare antreprenorilor din turism puse în aplicare
1.7 Elaborarea a minim 2 planuri de dezvoltare a structurilor turistice	2020-2021	Necesități de dezvoltare identificate	Planuri de afaceri elaborate Cereri de finanțare depuse		
1.8 Realizarea Școlii Ghizilor locali	2020, trim IV	Nr. de participanți la Școala Ghizilor Nr. de aplicații/teme executate	Nr. de turiști deserviți		
1.9 Amenajarea și dotarea muzeului localității	2020-2021	Locație identificată Lucrări de reparații realizate Campanie de colectare a exponatelor realizată	Spațiu amanejat cu exponate Nr. de vizitatori la muzeu	Nr. de vizitatori la muzeu	Nr. de vizitatori la muzeu

Plan de dezvoltare economică locală, 2020 - 2022
Comuna Sipoteni

1.10 Realizarea filmelor evenimentelor, festivalurilor și activităților de promovare a localității	Permanent	Nr. de evenimente, activități realizate pentru promovarea localității Nr. participanților la aceste activități	Nr. de evenimente, activități realizate pentru promovarea localității Nr. participanților la aceste activități	Nr. de evenimente, activități realizate pentru promovarea localității Nr. participanților la aceste activități	Nr. de evenimente, activități realizate pentru promovarea localității Nr. participanților la aceste activități
1.11 Realizarea vizitelor de studiu în țară pentru a studia experiența în gestionarea afacerii turistice	2020-2022	Nr. de vizite realizate Nr. de participanți la vizite	Nr. de vizite realizate Nr. de participanți la vizite Nr. de proiecte depuse și valoarea acestora	Nr. de vizite realizate Nr. de participanți la vizite Nr. de proiecte depuse și valoarea acestora	Nr. de vizite realizate Nr. de participanți la vizite Nr. de proiecte depuse și valoarea acestora
2.1 Extinderea sistemului de canalizare spre principalele întreprinderi comerciale	2020-2022	Nr. de beneficiari conectați Valoarea vânzărilor agenților economici Edificii comerciale și economice conectate la sistem	Nr. de beneficiari conectați Valoarea vânzărilor agenților economici Edificii comerciale și economice conectate la sistem	Nr. de beneficiari conectați Valoarea vânzărilor agenților economici Edificii comerciale și economice conectate la sistem	Nr. de beneficiari conectați Valoarea vânzărilor agenților economici Edificii comerciale și economice conectate la sistem
2.2 Îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor	2020-2021	Nr. de beneficiari ai serviciului de salubritate Nr. de gunoiști neautorizați lichidați	Tehnică și echipament pentru colectarea deșeurilor procurate Plan de dezvoltare a serviciului de salubritate elaborat	Nr. de beneficiari ai serviciului de salubritate	Nr. de beneficiari ai serviciului de salubritate
2.3 Crearea unui GAL pentru stimularea antreprenoriatului la nivel micro-regional	Trim. IV 2020	Acord de creare a GAL-ului semnat	Strategie de dezvoltare a GAL-ului elaborată Proiecte de dezvoltare a GAL-ului implementate	Proiecte de dezvoltare a GAL-ului implementate	Proiecte de dezvoltare a GAL-ului implementate
2.4 Crearea unei mărci comerciale pentru cașcavaluri, fructe uscate, sucuri și țuică	Trim. IV 2021	Activități de studiere a legislației	Inițierea procedurii de înregistrare	Marcă comercială înregistrată	
2.5 Crearea unui magazin cu produse locale	Trim. III 2021	Locație a magazinului identificată	Lucrări de reparație și amenajare realizate Magazin dat în exploatare	Valoarea vânzărilor la magazin	
2.6 Realizarea cursurilor de instruire în antreprenoriat pentru tineri și oferirea	Trim. IV 2021	Nr. de participanți la instruire	Nr. de afaceri înregistrate Valoarea finanțărilor atrase	Nr. de afaceri înregistrate Valoarea finanțărilor atrase	Mediu de afaceri consolidat și dezvoltat

Plan de dezvoltare economică locală, 2020 - 2022
Comuna Sipoteni

mentoratului pentru dezvoltarea afacerilor tinerilor					
2.7 Evaluarea necesității creării unui parc industrial	Trim. III 2021	Ofertă investițională elaborată Oferta investițională promovată la diferite evenimente și în raport cu potențialii investitori/promotori	Oferta investițională promovată la diferite evenimente și în raport cu potențialii investitori/promotori	Lucrări de amenajare a parcului realizate	Darea în exploatare a parcului
2.8 Crearea unui grup de producători agricoli (apicultură, crescători de nuci)	Trim. IV 2022	Activități de identificare a partenerilor la grup	Grup/asociație de producători creată	Plan de activități de dezvoltare elaborat și pus în aplicare	
3.1 Crearea infrastructurii post-recoltare pentru producerea de sucuri	Trim. IV 2020	Echipament instalat și pus în funcțiune	Valoarea vânzărilor producției de sucuri	Valoarea vânzătorilor producției de sucuri	Valoarea vânzătorilor producției de sucuri
3.2 Obținerea certificatelor ISO și HACCP pentru exportul produselor agricole	Trim. III 2021	Amenajarea halelor de producere, conform cerințelor	Certificarea spațiilor de producere		
3.3 Instalarea unei linii de ambalare a laptelui de capră și de prelucrare a brânzei de oi	Trim. II 2021	Locație de producere identificată Schiță de proiect tehnologic elaborată Lucrări de amenajare a halei de producere realizate la 50%	Linie de producere instalată și dată în exploatare	Valoarea vânzătorilor	
3.4 Construcția unui depozit frigorific	Trim. III 2021	Locație de producere identificată Schiță de proiect tehnologic elaborată Lucrări de amenajare a halei de producere realizate la 50%	Frigider dat în exploatare	Valoarea vânzătorilor	